

**Nota van beantwoording zienswijzen in
het kader van de procedure tot het al
dan niet aanwijzen als gemeentelijk
monument van het complex Gouden
Leeuw in Zuidoost**

Nota van beantwoording zienswijzen Gouden Leeuw

Nota van beantwoording zienswijzen Gouden Leeuw

Inhoud

1 Inleiding

- 1.1. Formele aspecten
- 1.2. Wijze van beantwoording

2 Behandeling zienswijzen (naar thema)

- 2.1. positieve zienswijzen
- 2.2. thema Redengevende omschrijving
- 2.3. thema Ontwerp Joop Van Stigt
- 2.4. thema Een monumentenstatus voegt niets toe
- 2.5. thema Betaalbaarheid en kosten
- 2.6. thema Een woning is van de bewoners
- 2.7. thema Parkeergarage
- 2.8. thema Vergunning voor wijziging binnenzijde is onnodig
- 2.9. thema Expertise Monumentenzorg
- 2.10. thema Parkaanleg rondom het complex

3 Conclusies en wijziging in de voordracht

4. Beleid en overige regelgeving

Bijlagen

Afschrift van de ingediende zienswijzen

Nota van beantwoording zienswijzen Gouden Leeuw

1 Inleiding

1.1 Formele aspecten

Besluit start procedure

Het dagelijks bestuur van Zuidoost heeft op 6 oktober 2020 besloten om de procedure tot het al dan niet aanwijzen tot gemeentelijk monument voor het flatcomplexen Gouden Leeuw te starten. Eind oktober 2020 ging een persbericht uit. In november 2020 werd ook in een nieuwsbrief van de gemeente aandacht besteed aan het onderwerp.

In verband met de start van de procedure hebben alle direct belanghebbenden (eigenaren en overige zakelijk gerechtigden) een brief het verzoek om zienswijze ontvangen, verzonden op 26 oktober 2020. Tegelijkertijd zijn de bewoners door huis-aan-huis-brieven op de hoogte gesteld van de start van de aanwijzingsprocedure. In beide brieven werd verwezen naar een webpagina, waar eigenaren en bewoners nadere informatie konden vinden over de gevolgen van een monumentaanwijzing. Via een speciaal ingesteld mailadres konden mensen ook specifieke vragen stellen. Ook kon men documenten opvragen als de monumentbeschrijving en de advisering door subscie. Aanwijzing Monumenten van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit. Nagenoeg alle binnengekomen mails werden binnen een week beantwoord. Daarnaast werden vragen van het bestuur van de Verenigingen van Eigenaren Gouden Leeuw voorafgaand aan de informatiebijeenkomsten beantwoord.

Tijdens de zienswijzeperiode is er medio december 2020 een digitale informatiebijeenkomst gehouden met het bestuur van de Vereniging van Eigenaren van Gouden Leeuw (VVE) om informatie te geven en specifieke vragen te beantwoorden.

Van deze bijeenkomst is een kort verslag gemaakt, wat naar de VVE is toegezonden.

Verlengingen van de zienswijzetermijn

Op verzoek van het VVE bestuur is de zienswijze termijn verlengd van 4 december 2020 naar 17 januari 2021. Deze termijn is door de gemeente tweemaal verlengd, de eerste keer tot 7 maart, de tweede keer tot medio mei. De reden hiervoor was dat er voorafgaand aan de aanwijzing er een project kozijnvernieuwing was gestart. Met de start van de procedure trad de zogeheten voorbescherming in werking. Kortweg komt dit erop neer dat de complexen gedurende de procedure al behandeld moeten worden als ware deze een monument. Concreet houdt dit in dat de monumentenadviseurs van Monumenten en Archeologie de voorgenomen kozijnvernieuwing beoordelen teneinde het verlies van monumentale waarden te voorkomen. Daarbij wilde de gemeente de VVE goed informeren over de mogelijkheden om karakteristieke details

Nota van beantwoording zienswijzen Gouden Leeuw

(hoekraampje en regel in raam) te behouden en de meerkosten daarvan. De doorrekening door het betrokken kozijnenbedrijf liet langer dan voorzien op zich wachten.

Binnengekomen zienswijzen

In totaal zijn 409 eigenaren van Gouden Leeuw benaderd met een brief waarin zij uitgenodigd werden om hun zienswijze op de voorgenomen monumentaanwijzing te geven. In totaal zijn er 34 zienswijzen binnengekomen (32 eigenaren, erfgoedvereniging Heemschut en de VVE), dit is ca. 8 % op het totaal.

Een groot deel van de eigenaren heeft een algemene identieke zienswijze ingediend (zie voor de tekst van de algemene zienswijze de bijlage zienswijzen Gouden Leeuw, nr. 11). Deze zienswijze genaamd "Hoor de leeuwen" is door de heer [REDACTED], voorzitter van de stichting Prettig Wonen Gouden Leeuw via een facebookpagina gedeeld. Het betreft de zienswijzen nrs. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 28, 29, 31, 33 (voegt algemene zienswijze toe).

Onderstaande 34 ingekomen zienswijzen zijn tijdig ingediend. Zienswijze 34 betreft de zienswijze van het bestuur van de VVE Gouden Leeuw.

Deze zienswijzen worden hierna beantwoord en worden betrokken bij de uiteindelijke besluitvorming door het dagelijks bestuur.

Tabel 1 Adressanten (op volgorde van binnenkomst per mail en 2 brieven

1. [REDACTED] (GL pos)
2. [REDACTED] (GL pos)
3. [REDACTED] (GL pos)
4. [REDACTED] (GL pos)
5. [REDACTED] (GL neg)
6. [REDACTED] (GL neutraal)
7. [REDACTED] (GL pos)
8. [REDACTED] (GL opm. over parkeergarage)
9. [REDACTED] (GL brief, pos maar dan geen rigide regels mbt interieur)
10. [REDACTED] (GL pos maar maar dan geen rigide regels mbt interieur)
11. [REDACTED] (GL neg, neg zienswijze GH nav oproep dhr [REDACTED], heeft tweemaal gereageerd); NB dit betreft een algemene zienswijze, die diverse eigenaren hebben overgenomen.
12. [REDACTED] (GL neg zie 11)
13. [REDACTED] (GL neg zie 11)
14. [REDACTED] (GH/GL neg zie 11)
15. [REDACTED] (GH/GL neg zie 11)
16. [REDACTED] (GH/GL neg zie 11)
17. [REDACTED] (GL neg, zie 11)
18. [REDACTED] (GL Neg zie 11)
19. [REDACTED] (GL neg, zie 11; NB is dezelfde als nr 9?)
20. [REDACTED] (GL neg zie 11)
21. [REDACTED] (GL neg, zie 11)
22. [REDACTED] (GL neg zie 11)

Nota van beantwoording zienswijzen Gouden Leeuw

- 23. ██████████ (GL neg zie 11)
- 24. ██████████ (GL neg zie 11)
- 25. ██████████ (GL pos)
- 26. ████████ (GL neg)
- 27. ██████████ (GL neg zie 11)
- 28. ██████████ (GL neg zie 11)
- 29. ██████████ (GL neg zie 11)
- 30. ██████████ (GL zonder tekst)
- 31. ██████████ (GL neg zie 11)
- 32. Erfgoedvereniging Heemschut (GL en GH pos)
- 33. ██████████ (voorzitter Stichting Prettig Wonen Gouden Leeuw, neg)
- 34. ██████████, bestuur VVE Gouden Leeuw (neg).

1.2 Wijze van beantwoording

In deze Nota van beantwoording worden de zienswijzen beantwoord, aan de hand van onderstaande thema's:

Tabel 2 Thema's van beantwoording

1. Positieve zienswijzen2. Redengevende beschrijving3. Monumentenstatus past niet bij het ontwerp Joop Van Stigt4. Een monumentenstatus voegt niets toe.5. Betaalbaarheid en hoge kosten6. Een woning is van de bewoners7. Parkeergarage8. Vergunning voor wijziging binnenzijde is onnodig9. Expertise Monumentenzorg10. Parkaanleg rondom het complex

Deze opzet betekent niet dat onderdelen, die niet expliciet genoemd worden, niet bij de beoordeling zijn betrokken. De reacties zijn in het geheel beoordeeld. De zienswijzen zijn in z'n geheel opgenomen in de bijlagen.

Per thema wordt kort de inhoud van de zienswijze weergegeven. Daarna volgt een paragraaf met de reactie van de gemeente daarop. Tenslotte wordt in hoofdstuk 3 geconcludeerd of de zienswijzen en de antwoorden daarop leiden tot wijzigingen van het voornemen van de gemeente om het complex aan te wijzen.

2 Behandeling zienswijzen

2.1 Positieve zienswijzen

Er zijn 9 positieve zienswijzen binnengekomen (nummers. 1, 2, 3, 4, 7, 9, 10, 25 en 32).

2.1.1 Opmerkingen uit de zienswijzen

1. Eigenaren zijn trots en verheugd, behoud van een mooi stukje Bijlmer, fraai ontwerp van Joop van Stigt;
2. Voorkomen moet worden dat de buitenkant / het aangezicht wordt aangetast en behoud van cultuurhistorische waarden;
3. Interieur moet wel kunnen gewijzigd zonder vergunning, ook conform Van Stigt's gedachtengoed over de aanpasbaarheid van de plattegrond;
4. Erfgoedvereniging Heemschut (zienswijze 34) benadrukt dat de monumentale waarde van het complex vooral in de stedenbouwkundige opzet, de kenmerkende gevelarchitectuur en elementen als de collectieve woonstraten en trappenhuisen zit en adviseert om het interieur van de individuele woningen niet te beschermen teneinde de bewoners niet onnodig op te zadelen met regeldruk.

2.1.2 Reactie van de gemeente

Het is verheugend dat 9 eigenaren positieve zienswijze hebben ingediend. Het komt in de praktijk niet vaak voor dat eigenaren zich positief uiten over een voornemen tot aanwijzing als gemeentelijk monument van hun eigendom. In enkele zienswijzen wordt benadrukt dat wijzigingen aan het interieur niet onderworpen moeten worden aan rigide regelgeving door de monumentaanwijzing. Dat is niet het geval. Eigenaren kunnen vergunningsvrij wijzigingen in het interieur doorvoeren. Een omgevingsvergunning bouw en monumenten zijn wel nodig voor onderdelen die vanaf de openbare ruimte zichtbaar zijn zoals puien, kozijnen, balkons etc. (aanvullen met tekst beantwoording zienswijze nr. 11).

Het dagelijks bestuur neemt kennis van de positieve zienswijzen.

Nota van beantwoording zienswijzen Gouden Leeuw

2.2 Thema 2 Redengevende omschrijving

2.2.1. Opmerkingen uit de zienswijzen

Eigenaren stellen dat in de redengevende omschrijving in slechts zeer algemene termen is aangegeven dat de gebouwen “uniek en karakteristiek zijn” (voor de Bijlmer). Bijvoorbeeld de cultuurhistorische waarde of de waarde voor de wetenschap is daaruit niet gebleken. Daarmee voldoet de aankondiging van het voornemen op geen enkele wijze aan de vereisten voor zulk een zwaar middel als het toekennen van een monumentale status. Daarmee wordt uw voorstel tot aanwijzing alleen al op formele gronden afgewezen.

2.2.2. Reactie van de gemeente

Dit betreft de beantwoording van de zienswijzen nrs. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 28, 29, 31, 33.

De redengevende beschrijving geeft de monumentale waarde van het complex Gouden Leeuw weer in het onderdeel ‘Conclusie/registeromschrijving’. Daarbij worden de selectiecriteria uit de *Handleiding voor de aanwijzing van zaken en terreinen als gemeentelijk monument en gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht* (vastgesteld college 2-12-2015) gehanteerd. De handleiding is een bijlage bij de *Erfgoedverordening Amsterdam*, vastgesteld door de gemeenteraad op 13-12-2015, Gemeenteblad, afd. 1, nr. 1388).

Geconstateerd is dat Gouden Leeuw stedenbouwkundige, architectonische en cultuurhistorische waarde heeft en zeldzaam is als laatste grote betonnen woonstructuren in Zuidoost, waarvan de kenmerkende principes nog zichtbaar zijn: vrij in het groen, parkeergarages aan de dreef, glazen binnenstraat op maaiveldniveau, collectieve ruimten en portiek ontsloten flatgebouwen.

De subcie. Aanwijzing Monumenten van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit heeft vervolgens aan het dagelijks bestuur van Zuidoost geadviseerd om Gouden Leeuw aan te wijzen als gemeentelijk monument. De CRK stelt in haar advies het volgende (*in cursief de selectiecriteria*):

“Het complex Gouden Leeuw vertegenwoordigt *stedenbouwkundige waarde* als beeldbepalend ensemble en belangrijk onderdeel in de stedenbouwkundige ontwikkeling van de Bijlmermeer.

Architectonisch gezien is het complex van belang als goed voorbeeld van het structuralisme en als belangrijk onderdeel van het oeuvre van architect Joop van Stigt.

In cultuurhistorisch zin is de opzet van geschakelde portiek-ontsloten woontorens van waarde als een vroege, kritische reactie op de grote eenvormige galerijflats in de Bijlmer. Zowel het exterieur als interieur van het complex is *grotendeels gaaf* en als laatste grote betonnen woonstructuur in Zuidoost – samen met het genoemde complex Groenhoven – heeft Gouden Leeuw *zeldzaamheidswaarde*. Daarmee voldoet het complex volgens de CRK aan alle criteria genoemd in eerdergenoemde Handleiding.

Nota van beantwoording zienswijzen Gouden Leeuw

2.3 Thema Monumentenstatus past niet bij het ontwerp Joop Van Stigt

2.3.1. Opmerkingen uit de zienswijzen

- Joop van Stigt heeft volgens de eigenaren naam opgebouwd met de restauratie en het hergebruik van monumenten. "Het beste van het oude, gecombineerd met het beste van het nieuwe" was daarbij een geliefd credo. Een beklemmende monumentenstatus zou dan ook geheel in strijd zijn met de zienswijze van deze juist zo gespecialiseerde en onderscheiden architect.
- Het specifieke zit in de toepassing van het structuralisme, door van Stigt vaak aangeduid als 'het spelen met vierkantjes'. Dat komt terug in het patroon van de maatvoering, de 'menselijke maat' (veelvouden van 1.8 meter) waarin mensen zich welbevinden. En juist dat karakter is niet of nauwelijks aan te tasten; met andere woorden, daar is helemaal geen monumentenstatus voor nodig.
- Dat zelfde geldt voor het specifieke Bijlmer-aspect, de afwijking van de tot dan toe gebruikelijke galerijflats ("horizontalitis") naar door een loopstraat verbonden woontorens; met of zonder monumentenstatus: die structuur valt niet te veranderen.

2.3.2. Reactie van de gemeente

Dit betreft de beantwoording van de zienswijzen nrs. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 28, 29, 31, 33.

De specifieke maatvoering van architect Van Stigt is in de beschrijving vermeld. Het werken met flexibele binnenwanden is voor dit ontwerp kenmerkend.

Bovendien hebben de interieurs van de appartementen geen monumentale waarde. Daarom is voor het wijzigen van de binnenzijde van de woning geen vergunning nodig.

Voor wijzigingen aan kozijnen en puien (die bij het exterieur horen) is wel een vergunning nodig. Na de monumentaanwijzing heeft men voor kozijnvervangingsactiviteit naast de omgevingsvergunning voor bouwen ook een omgevingsvergunning voor monument nodig. Deze kunnen gelijktijdig worden aangevraagd. Monumenten en Archeologie adviseert dat het bestuur van de VVE daarbij het voortouw neemt; gedacht wordt aan het ontwikkelen van een standaardvergunning voor het vervangen van kozijnen en puien, die voor het hele complex gebruikt kan worden. Dat zorgt niet alleen voor uniformiteit van het uiterlijk van de flats, maar scheelt ook in de kosten en moeite voor de individuele eigenaar.

In de praktijk zijn al diverse kozijnen en puien aangepast en is dit niet eenduidig gebeurd.

Maatvoering, materiaal en detaillering zijn bij vervanging van belang, waarbij wijzigingen ten opzichte van het origineel niet zijn uitgesloten. Zo kan in plaats van een schuifraam gekozen worden voor een draaikiepraam.

Daarmee gaat het bij de monumentaanwijzing dus vooral om het behoud van het uiterlijk met de detaillering van de buitenzijde en de gemeenschappelijke binnenruimten; het zou kunnen dat in dit specifieke geval de hoofdstructuur ook zonder aanwijzing behouden blijft, maar het ook voorstelbaar dat er zonder aanwijzing aanpassingen plaatsvinden, bijvoorbeeld aan de drooglopen, waarmee monumentale waarden worden aangetast.

Nota van beantwoording zienswijzen Gouden Leeuw

2.4 Een monumentenstatus voegt niets toe.

2.4.1. Opmerkingen uit de zienswijzen

In het algemeen is het merendeel van de eigenaren en bewoners van Gouden Leeuw trots op hun complex. De detailleringen van de stijl en uitvoering zijn door de jaren heen door de VvE (ongeacht personele invullingen in de loop der jaren) strak in de stand gehouden. Daartoe werd tot aan diens overlijden contact gehouden met de architect, Professor Joop van Stigt, en, na diens overlijden, ook met zijn zoon André van Stigt. Die zorg blijkt volgens de eigenaren onder meer ook uit het initiatief om het park rondom de beide complexen te doen vernoemen naar de gewaardeerde architect; die vernoeming is in goed overleg met de toenmalige bestuurders van het toenmalige stadsdeel tot stand gekomen.

2.4.2. Reactie van de gemeente

Dit betreft de beantwoording van de zienswijzen nrs. 5, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 28, 29, 31, 33.

Dankzij een monumentaanwijzing zijn de flatcomplexen formeel beschermd tegen sloop. Belangrijk voordeel is dat de eenheid van het uiterlijk van de flats behouden blijft en dat de ingreep op een verantwoorde en duurzame manier gebeurt. De monumentenadviseurs kunnen het VVE bestuur daarbij gratis van deskundig advies voorzien, zodat de vergunningverlening vlotter en gemakkelijker verloopt en de werkzaamheden op een verantwoorde manier worden uitgevoerd. Zo voorkomt een goede methode van gevelreiniging bijv. later lekkages. Vooroverleg voorafgaand aan een aanvraag omgevingsvergunning is aan te raden. Door de jaren heen zijn verschillende ingrepen gedaan aan de kozijnen en puien, waardoor de eenheid in het gevelbeeld verstoord is. Over deze ingrepen is inderdaad contact geweest met de zoon van de architect. Navraag door een monumentenadviseur van MenA leert dat laatstgenoemde geen formeel akkoord heeft gegeven op de ingrepen. De monumentaanwijzing beschermt niet alleen tegen sloop, maar bewerkstelligt ook dat het uiterlijk van het complex Gouden Leeuw (en Groenhoven) bij onderhoud en vernieuwing bijdraagt aan een duurzame instandhouding van de kenmerkende onderdelen van beide complexen.
NB er zijn nu ook verschillen tussen beide complexen, dat wordt (als het goed is, ook minder door de aanwijzing.

2.5. Betaalbaarheid en hoge kosten

2.5.1. Opmerkingen uit de zienswijzen

De eigenaren vrezen zelfs dat een eventuele aanwijzing averechts zal werken. Deze vrees is cruciaal in hun overwegingen. Zij vinden de kosten van instandhouding alleen al van een

Nota van beantwoording zienswijzen Gouden Leeuw

zorgwekkend niveau; die kosten zullen slechts verder toenemen door de verdere verduurzaming enerzijds en door de maatschappelijk noodzakelijke energietransitie anderzijds. De financiering van deze drie opdrachten dreigt de eigenaren en de vereniging van eigenaren nu al boven het hoofd te groeien. Vanuit die optiek zou de monumentenstatus, in casu de extra kosten die daarvan het gevolg zijn (zonder ook maar enige compensatie!), noodlottig worden en daarom onomwonden als roekeloos moeten worden bestempeld.

Bewoners van Gouden Leeuw zijn blij met en trots op de nominatie voor jong monument. Daarmee werd de bijzondere structuur van het complex erkend. Tegelijkertijd zijn zij er van overtuigd dat een feitelijk toegekende monumentenstatus slecht is voor de (betaalbaarheid van de) instandhouding.

Er staat bovendien geen subsidie voor onderhoud van een gemeentelijk monument tegenover.

De VVE wijst monumentaanwijzing af gezien hun financiële positie; de VVE geeft aan de extra kosten van extra monumentale eisen bij het plegen van onderhoud niet te kunnen veroorloven. De VVE merkt op dat aan een vergunning nadere eisen/randvoorwaarden kunnen worden gesteld. Dit kan tot duidelijke kostenverhogingen voor de VVE aanleiding zijn. Voorbeeld:

De afscheiding tussen noodtrappenhuis en lifthal bestaat uit stalen kozijnen met draadglas. Formeel voldoet dit niet meer aan de brandveiligheidseisen. De goedkoopste aanpassing is deze scheiding dicht te maken met brandwerende beplating. Echter vanuit de monumentenstatus zou zo maar geëist kunnen worden dat dit wordt uitgevoerd in zeer kostbaar brandwerend glas.

2.5.2. Reactie van de gemeente

Dit betreft de beantwoording van de zienswijzen nrs. 5, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 31, 33 en 34 (VVE).

Een monumentenstatus staat onderhoud en herstel in de toekomst uiteraard niet in de weg. Voor de instandhouding d.w.z. het normale onderhoud is geen vergunning nodig. Verder is er ook geen vergunning nodig voor wijzigingen van het interieur van de woningen. In dat opzicht ontstaat er met de monumentaanwijzing geen hogere kosten voor de eigenaar.

<https://www.amsterdam.nl/kunst-cultuur/monumenten/wet-regelgeving/vergunningvrije/>

Bij een verandering of vernieuwing van de buitenzijde of van de gemeenschappelijke bouwdelen dient een omgevingsvergunning voor het onderdeel bouw en voor het onderdeel monumenten te worden aangevraagd. Zoals aangegeven bij 2.3.2 adviseert Monumenten en Archeologie dat het bestuur van de VVE daarbij het voortouw neemt; gedacht wordt aan het ontwikkelen van een standaardvergunning voor het vervangen van kozijnen en puien, die voor het hele complex gebruikt kan worden. Dat zorgt niet alleen voor uniformiteit van het uiterlijk van de flats, maar scheelt ook in de kosten en moeite voor de individuele eigenaar, want er hoeft maar éénmaal een monumentvergunning van € 217,00 aangevraagd te worden.

Wanneer er van een aanvraag omgevingsvergunning sprake is, wordt door de monumentenadviseur bij voorkeur in een vooroverleg gekeken wat er mogelijk is zonder aantasting van monumentale waarden. De monumentenadviseurs kunnen het VVE bestuur daarbij gratis van deskundig advies voorzien, zodat de vergunningverlening vlotter en gemakkelijker verloopt en de werkzaamheden op een verantwoorde manier worden uitgevoerd.

Nota van beantwoording zienswijzen Gouden Leeuw

De afdeling Monumenten en Archeologie vindt bovendien verduurzaming van monumenten belangrijk, dus adviseert hierover graag over de best mogelijke en meest verantwoorde oplossing. Zonnepanelen op platte daken (voor zover uit het zicht) zijn bijv. doorgaans toegestaan in overleg met Monumenten en Archeologie; hiervoor is alleen een monumenten omgevingsvergunning nodig. De kosten voor zo'n monumentvergunning bedragen standaard € 217,00 ongeacht de ingreep.

NB de leges kosten voor omgevingsvergunningen (activiteit bouwen) voor verduurzamingsmaatregelen zijn gratis.

Er is verder een Amsterdams Restauratiefonds, waarbij particuliere monumenteigenaren een verzoek om laagrentende lening kunnen doen. In 2021 wordt dit ook mogelijk voor VVE's.

Datzelfde geldt voor het Restauratiefonds.

Daarnaast is er de mogelijkheid om subsidie aan te vragen voor onderzoek naar verduurzaming van monumenten bij de provincie Noord-Holland. https://www.noord-holland.nl/Loket/Producten_en_Diensten/Producten_op_alfabet/O/Onderzoeken_duurzaam_benutten_monumenten_Noord_Holland_subsidie

Ten aanzien van het voorbeeld over de renovatie van de afscheiding tussen noodtrappenhuis en lifthal genoemd door de VVE kan het volgende gesteld worden:

- het dichtzetten met brandwerende beplating is misschien het goedkoopst maar is behalve vanuit monumentenzorg ook vanuit sociale veiligheid en woonkwaliteit een ongewenste oplossing.
- als dit aan de orde komt zal MenA meedenken over een aanvaardbare oplossing voor monument en bewoner. Het kan inderdaad zo zijn dat dit niet de allergeedkoopste oplossing is.

2.6. Een woning is van de bewoners

2.6.1. Opmerkingen vanuit de zienswijzen

Een bewoner maakt het meest gebruik van een woning zou daarom ook daarover het meeste daarover te zeggen moeten hebben. Een buitenstaander, of dat nou een toevallige passant, politicus, of ambtenaar is, heeft hierbij een microscopisch belang. Als iemand anders voor je beslist dat jouw woning een monument moet zijn, dan voelt dan aan als een gijzeling. Iedere woning is gelijk voor de wet, tenzij het een monument is. Dat is discriminatie. Soms is het nodig om een om een monument te creëren om het beschermen. La cathédrale Notre-Dame de Paris is daar een heel duidelijk voorbeeld van. Dat is een gebouw van iedereen. Groenhoven en Gouden Leeuw zijn dat heel duidelijk niet. We hebben geen behoefte aan nog meer bemoeizucht van de gemeente.

2.6.2. Reactie van de gemeente

Dit betreft de beantwoording van de zienswijzen nrs. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 28, 29, 31, 33.

Een monumentaanwijzing is bedoeld voor bescherming op de lange termijn; in feite is een monument voor de eeuwigheid, de bewoner/eigenaar onderhoudt (en beheert) gedurende een

Nota van beantwoording zienswijzen Gouden Leeuw

beperkte tijd het monument en geeft het vervolgens door aan de volgende eigenaar/ volgende generatie. Monumenten betreffen een uiteenlopende diversiteit aan gebouwen, van molens, boerderijen tot industrieel erfgoed en van uiteenlopende perioden (het jongste monument in Amsterdam is in 1992 gebouwd). Ook eenvoudige bouwwerken zijn vanwege hun zeldzaamheid het beschermen waard.

Gijzeling is voorts niet aan de orde, de eigenaren van Gouden Leeuw mogen de binnenzijde zonder vergunning wijzigen.

2.7. Parkeergarage

2.7.1. Opmerkingen vanuit de zienswijzen

Volgens de indiener is de samenhang van de appartementen met de loopgangen en de parkeergarage één geheel. Omdat de parkeergarage af is gesplitst van de overige zaken zie ik dit als het aanwijzen van een onderdeel van het complex tot monument.

Dit is niet logisch omdat de woonkern inclusief parkeergarage 1 geheel is.

In andere woorden zolang de parkeergarage niet gezien wordt als onderdeel van het Gouden Leeuw (en Groenhoven) complex is voor mij de status monument voor delen hiervan totaal onlogisch.

De VVE Gouden Leeuw dringt aan op aanwijzing tot gemeentelijk monument van de parkeergarage en de parkaanleg om Gouden Leeuw. Door het (nu) niet opnemen van noch de parkeervoorziening, noch het park, ontbreekt volgens de VVE de garantie dat deze gehandhaafd worden en /of bewaard blijven. (maaiveld gebonden parkeren en/of verdere invulling van het park met laagbouwwoonruimten zijn dan in de toekomst niet uitgesloten). Ook de commissie Ruimtelijke Kwaliteit (voorheen Welstandscommissie) heeft gepleit voor het handhaven van de centrale parkeervoorziening omdat deze onlosmakelijk aan de opzet van het complex verbonden is.

2.7.2. Reactie van de gemeente

Dit betreft de beantwoording van de zienswijzen nrs. 8, 25 en 34 (VVE).

Het klopt dat de parkeergarage in samenhang met de woonflats ontworpen en gerealiseerd is. In het advies van de CRK staat dit als volgt verwoord: "Een ander belangrijk motief vormde het samenbrengen van de economische voordelen van hoogbouw met goedkope materialen of productiewijzen en de behoefte aan maximaal contact met het openbare groen. Hierin kregen de parkeergebouwen een duidelijk gedefinieerde logistieke plek. Daarom vormen ze ook een onlosmakelijk deel van de cultuurhistorische waarde van het geheel."

Desalniettemin heeft het stadsdeelbestuur ervoor gekozen om de parkeergarage buiten de aanwijzing te houden. De reden hiervoor is dat de parkeergarage in een zeer slechte staat verkeert, waardoor vernieuwing (sloop-nieuwbouw) binnen afzienbare tijd onontkoombaar is. Daarbij komt dat de materiële waarde van de parkeergarage gering is, de belangrijkste waarde is bovengenoemde stedenbouwkundige structuur, waarbij het gaat om het volume binnen de architectonische compositie van het complex als geheel en de aansluiting op de "droogloop". Deze

Nota van beantwoording zienswijzen Gouden Leeuw

aspecten blijven behouden bij de nieuwbouw. De huidige droogloop inclusief de aansluiting op de parkeergarage is onderdeel van deze stedenbouwkundige structuur en is daarom nadrukkelijk onderdeel van het aan te wijzen monument; bij vervanging door nieuwbouw van de parkeergarage moeten zowel de volumes en bouwhoogten als de footprint van de huidige garages leidend zijn. De CRK concludeert in haar advies over de parkeergarages:
"Het vernieuwen van de parkeergarages vanwege slechte staat is gezien de beperkte materiële waarde van de garages voorstelbaar met de kanttekening dat de bovengenoemde stedenbouwkundige en cultuurhistorische waarde gerespecteerd worden."

2.8. Vergunning voor wijziging binnenzijde is onnodig

2.8.1. Opmerkingen vanuit de zienswijzen

(Betreft brief dhr ██████████ (zienswijze 9) en mail zienswijze 10)

Een eigenaar geeft aan dat het gros van zijn formaat appartementen in de loop der jaren is verbouwd. Wat betreft het binnenwerk is er bij heel veel appartementen weinig over van het oorspronkelijke bouwwerk. Zolang de betonnen scheiding niet wordt aangetast, lijkt het hem een vergunning voor een verbouwing dan ook volstrekt overbodig. Het kost onnodig tijd en geld die beter kunnen worden gebruikt. Het is dan ook zinvol dat deze vergunningplicht voor de Gouden Leeuw en Groenhoven wordt geschrapt.

Ook Erfgoedvereniging Heemschut (die positief staat tegenover de monumentaanwijzing) adviseert om het interieur van de individuele woningen niet te beschermen zodat bewoners niet te maken krijgen met onnodige regeldruk. Heemschut geeft daarbij aan dat één van de kwaliteiten van het complex de flexibele, d.w.z. vrij indeelbare plattegronden van de appartementen is. Die zijn continu aan verandering onderhevig. De monumentale waarde van het complex zit vooral in de stedenbouwkundige opzet, de kenmerkende gevelarchitectuur en elementen als de collectieve woonstraten en trappenhuisen.

2.8.2. Reactie van de gemeente

Dit betreft de beantwoording van de zienswijzen nrs. 9, 10, 32.

Bij elke monumentaanwijzing is automatisch ook het interieur mee beschermd. Dat geldt dus ook voor Gouden Leeuw en Groenhoven. In de monumentbeschrijving is echter het werken met flexibele binnenwanden door architect Van Stigt benadrukt en als kenmerkend beschouwd. Daarom is voor het wijzigen van de binnenzijde van de woningen van Gouden Leeuw (en van Groenhoven) geen vergunning nodig. Dit is bevestigd door Monumenten en Archeologie aan de VVE besturen (ondermeer in de samenvatting van het overleg van medio december 2020). (Voor wijzigingen aan kozijnen en puien (die bij het exterieur horen), is wel een vergunning nodig.)

Hiermee wordt gehoor gegeven aan bovenstaande verzoeken.

Nota van beantwoording zienswijzen Gouden Leeuw

2.9. Expertise Monumentenzorg in plaats van stadsdeel Zuidoost

2.9.1. Opmerkingen vanuit de zienswijze

Monumentenzorg begeleidt stadsdeel Zuidoost, omdat er bij het stadsdeel weinig ervaring is. Eigenaar trekt expertise in twijfel, ook omdat hij eerder slechte ervaringen heeft met de restauratie van zijn grachtenpand. Eigenaar noemt voormalige NMB gebouw van architecten Alberts en Van Huut als terecht aangewezen voorbeeld in Zuidoost. Het complex van architect Van Stigt gaat uit van vierkanten, waarbij vooral de constructie van belang is en die blijft ook zonder monumentaanwijzing overeind.

Daarbij heeft de Bewonersraad, van welke samenstelling dan ook, altijd goed zorggedragen voor het behoud van de originele, architectonische en constructieve onderdelen van het complex. Bewoners en eigenaren zijn zeer trots op "hun" gebouw en hebben in Algemene Ledenvergaderingen altijd de adviezen van de Bewonersraad opgevolgd met als gevolg dat er op het gebied van verminken dan wel slopen absoluut geen sprake is.

Het naamgeven van het park tussen en om beide complexen is ook een initiatief van beide VvE's evenals het behoud van de dreef en parkeergarages. Allemaal geboren uit sympathie en behoud van het complex Gouden Leeuw en Groenhoven.

Bovendien voelen wij ons gesteund door de zoon van de architect de heer Andre van Stigt die hier ook denkt in de geest van zijn vaders ontwerp.

Wij bewoners en eigenaren kunnen zelf heel goed zorgen voor ons "Gouden Complex", ik wijs daarom een monumenten status af. Het brengt niets, het kost enkel (extra leges en overleg), die we ons niet kunnen permitteren.

Voegt verder algemene zienswijze (zie nr 11) toe.

2.9.2. Reactie van de gemeente

Dit betreft de beantwoording van de zienswijze 33.

Allereerst is stadsdeel Zuidoost trots op het stadsdeel en het erfgoed daarbinnen en wil daarom architectonische hoogtepunten beschermen en behouden voor de toekomst, waarbij de gemeentelijke monumentenstatus de meest geëigende vorm is om behoud te garanderen. Onderhoud van het gebouw is noodzakelijk ook als het geen monument is.

Monumenten en Archeologie (MenA) is door stadsdeel Zuidoost gevraagd om de monumentaanwijzingsprocedure te begeleiden, omdat de capaciteit hiervoor bij het stadsdeel ontbreekt. Bij het NMB gebouw in Zuidoost heeft MenA eveneens de monumentaanwijzingsprocedure succesvol begeleid. Het is spijtig dat de heer Kloosterman geen goede ervaring heeft gehad met "Monumentenzorg" bij de restauratie van zijn grachtenpand, maar dat doet niet ter zake voor een monumentaanwijzing van een ander gebouwencomplex. Hoewel de Bewonersraad zorg heeft gedragen voor het gebouw, heeft dat niet kunnen voorkomen dat er door de jaren heen zijn verschillende ingrepen gedaan zijn aan de kozijnen en puien, waardoor de eenheid in het gevelbeeld verstoord is. Er is daarbij contact geweest met de zoon André van Stigt. Navraag door de monumentenadviseur van MenA leert dat laatstgenoemde geen formeel akkoord heeft gegeven op de ingrepen. De monumentaanwijzing beschermt niet alleen tegen sloop, maar bewerkstelligt ook dat het uiterlijk van het complex

Nota van beantwoording zienswijzen Gouden Leeuw

Gouden Leeuw bij onderhoud en vernieuwing beschermd is tegen aantasting. Voor het kostenaspect wordt verwezen naar de beantwoording onder 2.5.2..

2.10 Parkaanleg is onderdeel van het monument

2.10.1 Opmerkingen vanuit de zienswijzen

In de algemene zienswijze (nr 11) wordt het belang van het behoud van het complex met het omringende groene park onderkend. Het naamgeven van het Joop van Stigtpark tussen en om beide complexen is een initiatief van beide VvE's evenals het behoud van de dreef en parkeergarages. Allemaal geboren uit sympathie en behoud van het complex Gouden Leeuw en Groenhoven.

De VVE Gouden Leeuw dringt aan op aanwijzing tot gemeentelijk monument van de parkeergarage en de parkaanleg om Gouden Leeuw. Door het (nu) niet opnemen van noch de parkeervoorziening, noch het park, ontbreekt volgens de VVE de garantie dat deze gehandhaafd worden en/of bewaard blijven. (maaiveld gebonden parkeren en/of verdere invulling van het park met laagbouwoningen zijn dan in de toekomst niet uitgesloten). Ook de commissie Ruimtelijke Kwaliteit (voorheen Welstandscommissie) heeft gepleit voor het handhaven van de centrale parkeervoorziening omdat deze onlosmakelijk aan de opzet van het complex verbonden is.

2.10.2 Reactie van de Gemeente

Dit betreft de beantwoording van de zienswijzen 11, 33, 34 (VVE).

De gemeente onderkent het belang van de autovrije parkaanleg, genoemd door diverse eigenaren, het bestuur van de VVE Gouden Leeuw (en de Bewonersraad Groenhoven). Het Joop van Stigtpark was tot nu toe geen onderdeel van het te beschermen monument. De ligging in het groen is onderdeel van het ontwerpconcept van architect Van Stigt. Het verdichten en verharderen van het park is bijv. niet gewenst en zou afbreuk doen aan dit ontwerpconcept. De begrenzing (contour) van het aan te wijzen monument wordt daarom uitgebreid, waarmee het park onderdeel wordt van het monument. Normaal onderhoud en beheer is zonder vergunning mogelijk. Voor grootschalige ingrepen dient een vergunning te worden aangevraagd in overleg met Monumenten en Archeologie. Overigens is het gebied tussen de parkeergarage en Bijlmerdreef uitgesloten, in verband met de noodzakelijke nieuwbouw van de garage en een optimale ontsluiting van de garage naar de dreef. Voorts is een smalle strook bij de spoortalud is buiten de aanwijzing gehouden, omdat dit een met een hek afgesloten niet openbaar gebied betreft in eigendom van het GVB. (Het park rondom Groenhoven wordt eveneens aangewezen als gemeentelijk monument).

3. Conclusies en wijziging in de voordracht

Nota van beantwoording zienswijzen Gouden Leeuw

De zienswijzen leiden-gezien de beantwoording- niet tot wijziging van het voornemen om het complex Gouden Leeuw met overdekte loopgang en verbinding met de parkeergarage, maar uitgezonderd de parkeergarage als gemeentelijk monument aan te wijzen.

Vanuit de VVE Gouden Leeuw en individuele eigenaren (en overigens ook vanuit de Bewonersraad Groenhoven) is het belang van het behoud van de parkeergarage en de omringende parkaanleg benadrukt. Dit heeft ertoe geleid tot het voorstel om het Joop van Stigt park / omringend groen onderdeel te laten worden van het aan te wijzen gemeentelijk monument Gouden Leeuw.

4. Beleid en regelgeving

- Erfgoedverordening Amsterdam (verordening met toelichting)
- Handleiding voor de aanwijzing van zaken en terreinen als gemeentelijk monument en gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht
- Beleidskader voor het toetsen van ingrepen of herstel van monumenten